

DIDACTISCHE SUGGESTIES GODSDIENST
bij reportage 8 :
"Waar is de mens thuis?"
Over migratie en vluchtelingenstromen

1. De reportage als vertrekpunt

De reportage maakt een onderscheid tussen migratie in het eigen land (van het platteland naar de steden) en naar het buitenland (naar het rijke noorden).

Belangrijk is de motieven van de migratie in kaart te brengen. De vraag naar het waarom van de migratie kan als *kijkopdracht* meegegeven worden bij de reportage.

We verwijzen in dit verband ook naar de achtergrondartikels over het begrip 'migratie' van Dirk Barrez die bij de reportage staan. Hoe relevant zijn de klassieke onderscheidingen (politiek, economisch, ecologisch)? Spreken we over vluchtelingen of migranten?

Volgende uitspraken uit de reportage kunnen als stellingen onderwerp van gesprek zijn:

- *"Migratie is geen vrije keuze"*
- *"Ik moet egoïstisch zijn"* (uitspraak van Argentijn van Italiaanse afkomst)

Het slot van de reportage wijst de enig mogelijke oplossing aan: *geef de mensen een economische toekomst in hun eigen land.*

Blijft natuurlijk de vraag : wat wanneer ecologische omstandigheden (al dan niet ten gevolge van de klimaatsverandering) het leven in sommige streken onmogelijk (zullen) maken (bv. Bangladesh)?

2. "Waar is de mens thuis?" – over ontheemd zijn

De titel van deze reportage stelt een levensbeschouwelijke vraag. In de bijbelse traditie is dit een belangrijk thema. Het bijbelse volk is namelijk het volk van de *exodus*, een volk onderweg : migrerend vanuit de onderdrukking en de uitbuiting in Egypte naar het "belofde land", "een land van melk en honing". De tocht verliep niet rimpelloos. De woestijn is nooit een thuis. Het is een plaats om door te trekken. De 'verplichte migratie' van de ballingschap in Babylon, was één grote ellende.

Toch blijft de bijbel zelf voortdurend in de spanning staan tussen onderweg-zijn en thuis-zijn. Het heeft lang geduurd in Israël voor men uiteindelijk beslist toch een tempel te bouwen voor God. Is zijn natuurlijke woonplaats niet een tent? Omdat ze zelf weten wat het is een vreemdeling te zijn, ontworteld en ontheemd, moeten vreemdelingen in het bijbelse Israël een voorkeursbehandeling krijgen.

Ook in het nieuwe testament leren we Jezus in de eerste plaats kennen als een mens onderweg. In Antiochië werden de eerste christenen "mensen van de weg" genoemd. De Hebrreeënbrief noemt christenen "vreemdelingen en voorbijgangers". Een brief uit de tweede eeuw omschrijft de positie van de christenen daarom als "in de wereld, maar niet van de wereld".

Hoe ervaren vluchtelingen/migranten vandaag hun exodus? Wat is hen "beloofd" en door wie? Kan je thuiskomen in een vreemd land en een vreemde cultuur?...

Voor een verdere uitwerking van deze thematiek met bijbelse referenties, verwijzen we naar de geactualiseerde "In de Kijker" op de THOMAS-site : *Vluchtelingen : cliché, foto, icoon?*

(www.godsdienstonderwijs.be – secundair onderwijs – in de kijker – archief – nr. 21).

Ter informatie : twee actuele, populaire romans belichten op narratieve wijze de thematiek van de migrant : Khaled HOESSEINI (Afghanistan) , *De vliegeraar*, De Bezige Bij, 2003 (goedkope herdruk in 2007) en Dave EGGERS, *Wat is de wat. De autobiografie van Valentino Achak Deng*, Rothschild en Bach, 2007 (Zuid-Soedan).

3. Kerkelijk standpunt

De redenen waarom christenen vreemdelingen en vluchtelingen moeten opnemen, worden door de **Bisschoppen van België in hun verklaring *Migranten en vluchtelingen in ons land*** (1995) helder op een rijtje gezet :

"Een eerste motief voor ons, christenen, om de vreemde in ons midden te waarderen, is de ervaring van het Godsvolk in Egypte: "Gij moet de vreemdelingen beminnen als uzelf, want gij zijt zelf vreemdelingen geweest in Egypte" (Lev. 19, 33-34). Dit woord interpelleert ons ook vandaag nog.

Een tweede motief sluit daarbij aan. De aarde is fundamenteel van God. Daarom heeft iedere mens het recht op een plek om te wonen en te leven, ook buiten de grenzen van het eigen land als het daar niet mogelijk is. De sociale leer van de Kerk heeft deze universele bestemming van de goederen steeds beklemtoond. In die zin is elk persoonlijk en collectief eigendomsrecht begrensd, als andere mensen zich in uiterste nood bevinden.

Een derde motief is de (voorkeur-)liefde van God voor de vluchteling. Altijd kiest God partij voor de zwakste. "God bemint de vluchteling en geeft hem voedsel en een mantel" (Deut. 10, 18-19). Zozeer bemint God de vluchteling dat Hij zich in Jezus met hem identificeert. Dit blijkt in het feit dat het gelaat van de concrete vreemdeling ons soms zozeer interpelleert dat het naar God zelf lijkt te verwijzen. Wat men voor de vreemdeling doet, is daarom aan Jezus zelf gedaan (cfr. Mt. 25. 35). Het oordeel over ons leven gebeurt op basis van onze houding ten aanzien van de vreemdeling en van de andere armen in ons midden."

Het tweede genoemde motief biedt stof tot gesprek. Wat betekent "universele bestemming van de goederen" concreet? Hoe kunnen we dat vertalen naar de situatie in de reportage?